

25.6x28.64	31	44	עמוד	זמן מקומי - ראש"צ ונס ציונה	10/06/2011	27574135-4
המכללה למינהל בראשון לציון (לא בוגרים - 2022)						

מורשת רבין

יורם רבין, חוקר מצ"ח בעברו ודיקן הפקולטה
למשפטים במכללה למינהל בראשון לציון,
עשה היסטוריה: הוא הפרופסור הראשון
שצמח במכללה * ריאיון מיוחד
של טננבוים * עמ' 44

"המכללות עשו טוב לישראל"

הפרופ' למשפטים יורם רבין מהמכללה למינהל בראשון לציון עשה היסטוריה: הוא הפרופסור הראשון שצמח במכללה והדיקן הראשון שהוא בוגר מכללה * בריאיון מיוחד הוא מדבר על שכר הלימוד הגבוה ועל השיטה להפחיתו, הסטריאוטיפים על המכללה והחיים החדשים כאבא לשניים * וגם תודה אירונית מיוחדת לקצין המיון שלו בבקו"ם, "שאין לי מושג מה שמו ומי הוא"

על טננבוים * צילום: רגב גולדמן

עד היום במסגרת שירות המילואים שלו. ואז השתחררת והחלטת ללמוד משפטים. עם תום שירותי הצבאי, היה ברור לי שזה הכיוון וכך היה. הייתי חלק ממחזור הבוגרים הראשון של בית הספר למשפטים במכללה למינהל. באותה תקופה זה היה אחרת. לא הייתה הצפה של כפי שיש כיום, והייתה הילה גדולה סביב המקצוע."

באמת יש כל כך הרבה עורכי דין בישראל?

"כן ולא. מצד אחד, אין ספק שיש עודף מסוים, אבל בהחלט המצב לא חמור כפי שמציגים אותו. לדוגמה, בעיתונות נהוג לכתוב מידי שנה על מספר עורכי הדין בישראל, רק שהחישוב אינו לוקח בחשבון את אלפי עורכי הדין שעברו את בחינת הלשכה ומשלמים מידי שנה את דמי החבר כדי לא לאבד את זכויותיהם, אבל בפועל לא ממש משמשים כעורכי דין."

"הנה, תראה", הוא מראה לי את תעודת עורך הדין שלו. "גם אני חידשתי אותה השנה, למרות שאני לא משמש כעורך דין כבר תקופה ארוכה".

גם לבניית המכללות יש חלק משמעותי בהצפת שוק עורכי הדין. אתה מסכים?

"כניסת המכללות עשתה רק טוב ללימודי דים האקדמיים בישראל. היא יצרה תחרות אמיתית. בעבר, האוניברסיטאות בכלל לא היו טורחות לעשות ימים פתוחים. הביקוש להגיע אליהן היה כה גדול, שהן יכלו לנוח על זרי הרפנה. בנוסף, יש המון צעירים שלא עומדים בקריטריונים הגבוהים של פסיכומטרי ובגרות עבור האוניברסיטה, אבל למכללות הם יכולים להתקבל. זה פתח אופק ותקווה לאלפי צעירים. מבחינת תנאי הקבלה אנו דורשים ממוצע בחינות

שכל החיים שלי השתנו מקצה אל הקצה. מה אתה יכול לספר על השירות הצבאי אי שלך?

"בסך הכל נהגתי מאוד בשירות הצבאי שלי. היו לי חוויות לא קלות אך מרתקות, שגרמו לציפיות שלי לגבי עולם המשפט האזרחי להרקייע שחקים, ולכן, בתמימות, קצת להתאכזב. בתפקידי בצבא הגעתי לזירת העבודה עצמן, הרמתי כמו ידני מכתבי התאבדות של חיילים ששמו קץ לחייהם, ביקרתי בשטחי אימונים אחרי תאונות קשות, וכך, קיוויתי או הערכת, יהיה גם בעתיד. ניסחנו כללים, כמו שאומרים 'שנכתבו בדם', אחרי תאונות אימונים. היה לי שירות חזר ייתי במיוחד."

כשאני מבקש מרבין להיזכר בסיפור ספציפי שהוא זוכר מהשירות, חקירה גדולה שנחקה במוחו, הוא מהסס. "אני לא רוצה לומר דברים שיפגעו באף אחד. מעדיף לא להעלות באוב את המתים. יש פה הרבה עניינים רגישיים, אנשים שעלולים לא לאהוב שהסיפור שלהם שוב עולה לכותרות."

אתה מתכוון, למשל, למקרה של יהודה המאירי?

"למשל". תזכורת: יהודה המאירי היה מח"ט אשר בתקופת האינתיפאדה הראשונה הורה לחי"ל לירות לערכים את הרגליים ולימים הורד לדרגת טוראי. פרופ' רבין היה בימים ההם חוקר.

תעודת עורך דין

רבין המשיך את שירותו כקצין חקירות במצ"ח בזמן האינתיפאדה הראשונה, וסיים כרב סרן ושופט צבאי, תפקיד אותו הוא ממלא

שובבי, שתשלים בקרוב חצי שנת חיים. במהלך הראיון בכיתו הילדונת זועקת לתשומת לב מספר פעמים, ובכל פעם פרופ' רבין לא נותן לה לחכות יותר מכמה שניות לפני שהוא אוסף אותה לזרועותיו.

"היתה לי ילדות טובה", פותח רבין את דבריו, כאשר אני מבקש ממנו לספר לי על הרקע שהוביל אותו להיות מי שהוא כיום. "אני דור שלישי בקיבוץ. סבא וסבתא שלי היו ממקימי הקיבוץ, שתמיר היה משגשג ומצלחה. בשנים האחרונות הוא נחשב לגדול בישראל, מה שגורם לכך שבכל פסח מגיעים לפה עורצי הטלוויזיה כדי לצלם את 'ליל הסדר הגדול בעולם', לדבריהם. למדתי בתיכון בגבעת ברנר, תלמיד לא רע, ומצאתי את עצמי לפני גיוס בסביבה שכל דבר פרט לשירות קרבי נחשב חריג. בניגוד למרבית חבריי, הפרופיל הצבאי שלי לא הספיק לשיירת קרבי, ונשלחתי למצ"ח (משטרה צבאית חוקרת), עניין שלא שימח אותי בתחילה, אבל בדיעבד, שינה לי את החיים."

עד כדי כך.
"בהחלט. אפשר לומר באירוניה שאם תשאל אותי מי האדם שהכי השפיע עליי במהלך החיים, אני אענה שזה קצין המיון שלי בבקו"ם, שאין לי מושג מה שמו ומי הוא, אבל עצם העובדה ששלח אותי למשטרה צבאית וחשף אותי לעולם המשפט בישראל, גרם לכך

ין עצי הזית למט"ע האבוקדו של קיבוץ נען הפסטורלי, בשדרת בתים צמודי קרקע נאים עם גינות מטופחות, נדמה לפעמים

שציוץ הציפורים בשעות הבוקר הוא הרגע המסעיר ביותר בכל יום. אבל באחד הבתים, מאחורי מסך השקט, גר לו פרופ' יורם רבין, מי שמונה לפני כחודשיים לדיקן בית הספר למשפטים במכללה למינהל בראשון לציון, תפקיד שבו, למרבה האירוניה, אין רגע אחד של שלוה.

חמש דקות. זה בדיוק הזמן שלוקח לכל אדם שמשוחח עם רבין לשכוח שמדובר באחד האנשים המשפיעים בעולם המשפט האקדמי בישראל, אדם שמאחוריו מספר ספרים ועשרות מאמרים רבי חשיבות בתחום. משהו בשפת הגוף שלו, בחיוך התמידי שלו, בצחוק שמפציע מידי כמה דקות, גורם לך להרגיש הכי בנוח בחברתו, ועל כך יעידו אלפי הסטודנטים שעברו תחת שרביטו בשנים האחרונות.

הוא בן 44, קיבוצניק גאה שמעולם לא עזב את ארמת הקיבוץ. נשוי באושר למעלה משלוש שנים, עם זאטוט בן שנה ותשעה חודשים, ועוד אחת, "שתהיה מלכת היופי של ישראל בשנת 2030", כפי שהוא אומר בחיוך

בתפקידי בצבא הגעתי לזירות העבירה עצמן, הרמתי כמו ידני מכתבי התאבדות של חיילים ששמו קץ לחייהם, ביקרתי בשטחי אימונים אחרי תאונות קשות. היה לי שירות חווייתי במיוחד"

יורם רבין. "ישנן מכללות שמוציאות 1,200 סטודנטים בשנה, אבל אצלנו קו החשיבה הוא ברור - איכות ולא כמות"

שיש בכל תחום ומקצוע אנשים אמנים וטובים ומנגד מושחתים, כך גם בתחום עריכת הדין. הרוב המכריע טוב, אמין ומייצג נאמנה את ערכי הדמוקרטיה והאינטרסים של הציבור, וכמובן שיש עשבים שוטים שפוגעים בכל השאר".

בארבע נגמר היום

אחרי מספר שנים כעורך דין פרטי, פנה רבין ללימודי תואר שני באוניברסיטת תל אביב, אותם סיים בהצטיינות. משם הדרך לתואר שלישי ולדוקטורט, גם כן בתל אביב, הייתה קצרה. אפרופו הצטיינות, נושא היחס המפלה של המכללה למינהל כלפי מצטיינים לעומת

בהחלט יכול לחשוב על מצבים לא מעטים שבהם ייצוג של בני אדם מסוימים היה נוגד את מצפוני, עקרונותיי ואמונותי. עם זאת, אני מאמין שגם בני אדם אלו זכאים לייצוג. יש שאלה המכונה הדילמה של 'עורך הדין האחרון בעיר'. קרי: מה יקרה אם אדם מסוים הוא בעל זכות לייצוג אך אין עורך דין המוכן לייצגו - למשל אדולף אייכמן? במקרה כזה הפתרון הוא ייצוג על ידי הסנגוריה הציבורית. אני חושב שאם הייתי פרקליט בסנגוריה הציבורית, הייתי מוכן לייצג נאשמים שייצוגם כרוך בעיני יות אתיות קשות, רק מהטעם שאני עורך הדין האחרון בעיר והשיטה מחייבת הענקת ייצוג לכל אדם".

דין יהיה בשיא או בשפל. לכן הייתי מציע להתעלם משיקול זה ולהניח, כהנחת עבר, דה, כי עורכי דין טובים תמיד חסר. ואין לך עורך דין טוב אלא אם הוא בא באהבה. חשוב לומר - עורך דין זה לא מקצוע של דק כיף והנאה. מי שרואה במוחו רק ניצחונות משפטיים, הכרה תקשורתית ועושר כלכלי, שוכח להביט גם על העבודה הסיזיפית. יש שני צדדים למקצוע הזה".

מה תכננת לעשות עם התואר שלך? "בשל השירות בצבא, חשבתי כי אפנה לעסוק בתחום הפלילי. אלא שאז כך גם כיום, הופעל על חלק מהסטודנטים לחץ חברתי לפנות לכיוון האזרחי-מסחרי (דיני חוזים, דיני חברות וכדומה). סברנו ששם הכסף הגדול. אמרו לי שמשפט פלילי אינו נוצץ כפי שחושבים, ושהעבודה קשה ולעיתים כפוית טובה. בסופו של דבר, השתכנעתי וויתרתי על החלום להיות עורך דין פלילי".

רבין עבר באותה תקופה במשרד עורכי דין של יובל לוי ושות', שם עסק בייצוג לקוחות אזרחיים ומסחריים.

אם היית עורך דין פלילי, היית מגן על כל אדם, גם אם הוא אנוש, רצח, התעללות? "אני מאמין, כי כל אדם הוא בחזקת חף מפשע עד שלא הוכחה אשמתו. לאור כך, אני סבור, שלכל אדם יש זכות להיות מיוצג על ידי עורך דין. עם זאת, אין זה אומר שדווקא אני חייב לייצג כל אחד. אני

בגרות גבוה וכן ציון של הבחינה הפסיכומטרית. עם זאת, כתנאי לקבלה, הוספנו גם ראיון אישי מתוך הנחה שיש לא מעט מועמדים שבתקופת התיכון לא היו בשלים ללימודים או שהבחינה הפסיכומטרית אינה מהווה ניבוי טוב של הפוטנציאל הגלום בהם. הבדיקות שלנו מוכיחות שאנחנו בדרך כלל לא טועים לגביהם".

כניסת המכללות הורידה את רמת עורכי הדין בישראל?

"ההתייחסות למכללות באופן מכליל אינה נכונה. יש מכללות טובות ויש מכללות פחות טובות. כך גם לגבי פקולטות למשפטים באוניברסיטאות. יש לבדוק את הרמה באופן לא סטריאוטיפי. בית הספר שלנו הוא בית ספר מצוי".

מה יש לך לומר לאדם שרוצה ללמוד משפטים, אבל חושש בגלל השוק המוצף? "לכל אדם שעומד לפני לימודיו, לאו דווקא קא בתחום המשפטים, אני יכול ליעץ ללכת אחר הלב. ראוי לו לאדם שיקום בבוקר אל מקום עבודתו עם שיר בלב. אם יש מקצוע שמדליק אצלו ניצוץ בעיניים, זה התחום שהוא צריך ללמוד. לדעתי, יש להתעלם משיקולים של הצפה. שוק העבודה משתנה תדיר. כך למשל בלימודי משפטים, מדוי בר במסלול לימודים של ארבע-חמש שנים כולל ההתמחות, ואף אחד לא יכול לנבא אם בסוף תקופת הלימודים הביקוש לעורכי

על פי השיטה, הנקראת שיטת הוואוצ'ר, יקבל כל חייל משוחרר בישראל סכום כספי שייקבע במדויק, אותו יוכלו לנצל רק למטרת לימוד אקדמאי. הצעיר יבחר בעצמו היכן ללמוד"

סטודנטים ממוצעים הוא נושא רגיש. הלך הרוח הוא שאתם עושים הכל בשביל המצטיינים, וזוהי את השאר הצידה. "העניין הזה מוכר לי, ואני יכול להגיד בפה מלא שהוא לא נכון. בדקנו את העניין הזה לעומק, והגענו למסקנות ולנתונים סטטיסטיים ברורים, שנגישים לכל סטודנט, ושמו-

נדמה שיש עורכי דין שהיו מוכנים לייצג את השטן בכבודו ובעצמו. לדעתך כגללם נוצרה סטיגמה שלילית על המקצוע? "אני לא חושב שזו בעיה ישראלית. הסטיגמה הזאת קיימת כבר בדפי ההיסטוריה ובמדינות רבות, וזאת ממש לא המצאה ישראלית של הדור הנוכחי. עם זאת, אני משוכנע שכמו

26.03x28.34	34	44	עמוד	זמן מקומי - ראשל"צ ונס ציונה	10/06/2011	27574743-9
המכללה למינהל בראשון לציון (לא בוגרים) - 20222						

צילום: אלי דסה

סטודנטים בפעולה. "מאות בוגרים מאיישים משרות בכירות בתחום עריכת הדין"

"המכללות עשו טוב לישראל"

המשך מעמ' 45

כיחים מעל לכל ספק שהאפליה לא קיימת. כל פרויקט שאנחנו עורכים פתוח לכולם, ומי שטוען אחרת שוגה באמת".

במהלך לימודי התואר השני והשלישי עסק רבין במספר תפקידים שונים, ביניהם היה ממייסדי התנועה לחופש המידע, היה חבר בעמותה למשפט ציבורי ועוד. עבודת הדוקטורט שלו, שפורסמה בספר שיצא לאור בשנת 2002, נקראה "הזכות לחינוך". כשא נחנו מגיעים עם רבין לנושא שכר הלימוד בישראל, הוא ממחר לשלוף את הספר מארון הספרים שלו.

כשאתה מסתכל על השכר הממוצע במשק, וכשאתה מביט הצידה לכיוון הנער כמדינות מערביות מפותחות אחרות, אתה יכול לומר ששכר הלימוד בישראל הוא הוגן? הוא שפוי?

"כדי לענות על השאלה הזאת צריך להבין את הבסיס של הדברים. המצב האופטימאלי בכל מדינה הוא סבסוד ממשלתי מלא כמו בצרפת וגרמניה, כך שהסטודנטים לא משלמים בכלל או לא משלמים כמעט. ברור שבארץ אין מספיק כסף לכך. כאן נכנס לתמונה עניין הסבסוד החלקי. ממשלת ישראל מממנת את אגף המחקר והפיתוח ואת התפעול היומיומי השוטף באוניברסיטאות השונות ובמספר מכללות, המכונות המכללות המתוקצבות. מכללות דוגמת **המכללה למינהל** אינן זוכות לכספים מהממשלה, ועל כן תקציבן מורכב משכר הלימוד של הסטודנטים ומתרומות, שלגביהן חשוב להדגיש שהן כמעט בכל המקרים אינן מיועדות לתפעול השוטף של צרכי המכללה, אלא לכינוי - ספריות, אודיטוריומים, חדרי מחשבים, ולעזרה למעוטי יכולת. מכאן נוצר הפער של כמעט 50 אחוז בגובה השכר בין אוניברסיטה למכללה.

"הצעתי בעבודת הדוקטורט שלי שיטה שתבטל כליל את השיקול הכלכלי של הסטודנט בבחירתו במוסד בו ילמד, ומנגד תשאיר את הסבסוד הממשלתי כפי שהוא. על פי השיטה, הנקראת שיטת הוואוצ'ר, יקבל כל חייל משוחרר בישראל סכום כספי של אלפי שקלים שייקבע במדויק, אותו יוכלו לנצל רק למטרת לימוד אקדמאי.

אך הממוצע השנתי שלו נמוך מ-68, הוא לא יכול להמשיך בלימודים, למעט מקרים חריגים של סיבה מיוחדת לממוצע הנמוך. הכלל שיצרנו גורם להרחקתם של שניים-שלושה אחוז מהסטודנטים בכל שנה, סביב עשרה סטודנטים שאנחנו לא יכולים להשלים את החסר. גם כאן אנחנו מפסידים הרבה כסף, כך שהטענה הזאת אינה נכונה".

כיום מסיימים מידי שנה למעלה מ-350 סטודנטים את מסלול הלימודים שלהם בפקולטה למשפטים. "ישנן מכללות שמוציאות 1,200 סטודנטים בשנה, אבל אצלנו בפקולטה בראשון קו החשיבה הוא ברור - איכות ולא כמות". בין רשימת בוגרי המכללה ניתן למצוא שמות מוכרים, אבל מבחינתו של רבין, הגאווה הגדולה היא על "אותם מאות בוגרים שאמנם שמם לא מוכר וידוע, אבל עדיין מאיישים משרות בכירות בתחום עריכת הדין, במשרד החוץ, בבתי המשפט ובתחומים נוספים".

אתה יודע, אני יושב פה שעתים ועדיין לא מוכר אותך באמת. מה התחביבים שלך? מה אתה אוהב לעשות?

רבין מחייך. "מה זה משנה מה התחביבים שלי. כשיש לך שני ילדים בגילאים האלו בבית, התחביבים שלך כבר לא חשובים. אני חי את החיים דרכם. הילד חוזר מהגן בארבע וזהו, נגמר היום. אבל ברצינות, זה שווה את הכל. זה אושר שאין מילים לתאר אותו. בעתיד יהיה לי זמן לחזור לדברים שאני אוהב. סרטי קולנוע ישנים, קדיאת ספרים וכו'".

בות נקראות מכללות פרטיות, אבל הן ממש לא נמצאות בידיים פרטיות, הן לא משמעותיות כחברות עם מטרת רווח, שנסחרות בכורסה, שמחלקות דיבייגרים וכו'. לראייה, לפני כשנה, אחרי התייעצויות ושיחות רבות עם סגל המרצים והנהלה, החלטנו בפקולטה לסגור מסלול אחד מבין ארבעה, כלומר פחות 120 סטודנטים. מדובר בהפסד של מיליוני שקלים, ועובדה שעשינו את זה, כדי לשפר את המצוינות ולהגדיל את ההישגים. יתרה מכך, בנוסף לעובדה שסטודנט אשר נכשל (ציון 59 ומטה) בשני קורסים או יותר במהלך שנה אקדמאית ומורה מהמשך הלימודים, אצלנו הוחלט בתקנון עליו חותם הסטודנט שגם אם הוא לא נכשל בשום קורס,

הצעיר יבחר בעצמו היכן ללמוד, על פי כישורי המרצים, הרזומה של המוסד, המחקר והפיתוח שבו וכדומה, ולא בגלל שכאן עולה 11 אלף ויש 22. כך השיקול בבחירת מוסד הלימודים יהיה טהור וענייני, ולא יושפע מגורם הכסף כפי שקורה היום, דבר שגורם למאבק בין מוסדות כמו **המכללה למינהל** לאוניברסיטאות הזולות להיות בלתי הוגן ובלתי אפשרי. בכל מקרה, ברור ששכר הלימוד בישראל גבוה, אבל ספק אם יש דרך להפחית אותו באופן משמעותי בעתיד הנראה לעין".

יש לכם פתרונות בתוך המכללה? לבחור צעיר שלא יכול להרשות לעצמו 22 אלף שקל בשנה שבר לימוד יש בכלל טעם להגיע אליכם ליעוץ?

"בהחלט. כמסגרת המכללה ישנן מספר רב של דרכים להשגת מימון. בגדול, המלגות מתחלקות למלגות על סמך הישגים לימודיים ומלגות סוציו אקונומיות. גובה המלגות, חלוקתן וכו' תלויות בעיקר בתרומות, אבל בשורה התחתונה, למרבית הסטודנטים המתקשים במימון הלימודים יימצא הפתרון המתאים. הלוואות, פריסת תשלומים, פרויקט חניכת ילדים צעירים (פר"ח) וכאמור מלגות".

המכללה למינהל סובלת מסטריאוטיפ לפיו אתם מוכנים לעשות הרבה, להתגמש, לכופף תנאי קבלה, הכל כדי להביא עוד סטודנטים ולהרוויח עוד קצת כסף.

"זה ממש לא נכון. דבר ראשון, צריך להבין שאמנם כפי העם המכללות הבלתי מתוקצ-